

«فرهیختگان» وضعیت کسب و کارهای اینترنتی را بررسی می‌کند

رشد ۳۰۰ درصدی تجارت الکترونیک در دوران کرونا

شود. بنابراین صاحب یک کسب‌وکار اینترنتی در واقع واسطه بین بازار آفلاین و مصرف‌کننده است، با وجود این کسب‌وکارهایی که دارای پروانه کسب از سوی اتحادیه هستند به‌صورت مداوم رصد و بازرسی می‌شوند.»

رونق حمل‌ونقل اینترنتی

یکی دیگر از حوزه‌هایی که شاید آسیب کمتری از شیوع ویروس کرونا در کشور دیده باشد، حوزه حمل‌ونقل آنلاین یا همان تاکسی‌های اینترنتی است. این امر نیز نشأت گرفته از نگرانی مردم از سوال شدن به وسایل نقلیه عمومی و استفاده از حمل‌ونقل عمومی است. در واقع به‌نظر می‌رسد مردم احساس می‌کنند با استفاده از تاکسی‌های اینترنتی از امنیت بیشتری برخوردارند و پروتکل‌های بهداشتی را در یک خودرو با یک سرنشین بهتر می‌توانند رعایت کنند.

تعطیلی مدارس، تاکید مسئولان بر ماندن مردم در خانه و ضرورت پرکردن اوقات فراغت اعضای خانواده باعث شده کسب‌وکارهای اینترنتی که خدمات آنلاین را در حوزه نمایش انیمیشن، فیلم و سریال ارائه می‌دهند، بیش از پیش مورد توجه خانواده‌ها قرار گیرند، به‌طوری که اغلب آنها به‌طور میانگین با افزایش ۵۰ تا ۶۰ درصدی تقاضا مواجه شده‌اند. از طرف دیگر توصیه‌های مکرر مسئولان حوزه بهداشت و درمان کشور مبنی بر دورکاری یا جلوگیری از برگزاری سمینارها و رویدادهای مختلف فرهنگی، علمی و... باعث شده فعالان این بخش نیز دوره پررونقی را در زمان شیوع کرونا تجربه کنند. البته تعداد کسب‌وکارهایی که در این حوزه فعالیت می‌کنند، اندک است و شاید افزایش ۴۰۰ تا ۹۰۰ درصدی تعریف وینارها و برگزاری آنلاین سمینارها در یک روز ناشی از محدود بودن این نوع کسب‌وکارها در کشور باشد که سبب شده متقاضیان آنها به این شکل افزایش یابد. با این حال، این آمار حاکی از ظرفیت این نوع کسب‌وکارها برای ارائه خدمات به شرکت‌ها، ادارات و سایر نهادها و دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی در تمام ایام سال است که می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

کسب‌وکار اینترنتی؛ جزء مشاغل ضروری

پیش از آغاز تعطیلی دوهفته‌ای مشاغل ردیف دو و سه که ازسوی دولت با هدف کنترل ویروس کرونا در کشور اعلام شد، جلسه مشترکی میان اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات برگزار شد که در جریان این جلسه کسب‌وکارهای اینترنتی جزء مشاغل گروه ۱ (مشاغل ضروری) قرار گرفتند و فعالیت شرکت‌های مجازی در شرایط محدودیت کرونا از اول آذرماه مالمعنا محسوب شد. این اتفاق نیز کمک زیادی به رونق هرچه بیشتر کسب‌وکارهای اینترنتی حتی در دوران پساکرونا کرد. با در نظر گرفتن تمام آنچه در این گزارش گفته شد، ذکر این نکته نیز ضروری است که نقطه شروع راه‌اندازی یک کسب‌وکار اینترنتی ایجاد یک برنامه تجاری یا مدل کسب‌وکار است. فردی که می‌خواهد وارد بازار مجازی شود باید بازار هدف خود را بشناسد. رقیبان خود را شناسایی کند، برآوردی از بودجه مورد نیاز داشته باشد. خلاقیت و نوآوری را لازمه فعالیت خود بداند. فروش یک کالا که مشابه آن در همه فروشگاه‌ها و مغازه‌های غیرمجازی وجود دارد و از تنوع چندانی هم برخوردار نیست، طبیعتاً گزینه خرید حضوری را برای مشتری در اولویت قرار می‌دهد، بنابراین خلاقیت و نوآوری در ارائه محصول و نوع کالا اهمیت ویژه‌ای دارد. تمامی این موارد و به‌طورکلی موفقیت در راه‌اندازی در یک کسب‌وکار اینترنتی نیازمند داشتن علم بازاریابی اینترنتی است. کارشناسان همواره تاکید می‌کنند که پشت هر کسب‌وکار موفقیتی یک ایده خلاقانه وجود دارد.

رشد ۳۰۰ درصدی تقاضا برای پروانه کسب

رضا الفت‌نسب عضو هیات‌مدیره اتحادیه کسب‌وکارهای اینترنتی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به اینکه در حال حاضر بیش از ۶۰ هزار کسب‌وکار اینترنتی در کشور فعال است، می‌گوید: «از این تعداد تنها هزار و ۸۰۰ کسب‌وکار از اتحادیه کشوری کسب‌وکار مجازی مجوز دریافت کرده‌اند، اما از زمان شیوع کرونا مراجعه به اتحادیه برای دریافت مجوز افزایش یافته است.» به گفته وی یکی از الزاماتی که صاحبان کسب‌وکارهای اینترنتی برای دریافت مجوز داشته باشند، داشتن گواهی ۱۸۶ مالیاتی است. در ابتدای سال جاری و در پی شیوع کرونا در کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی با هدف جلوگیری از رفت‌وآمد افراد به سازمان امور مالیاتی برای دریافت گواهی ۱۸۶، اعلام کرد که دریافت این گواهی منوط به دریافت یک تعهدنامه از صاحب کسب‌وکار است. این اتفاق باعث شد بسیاری از افرادی که در پی دریافت مجوز اتحادیه بودند، مسیر راحت‌تری را برای اخذ مجوز طی کنند. در نتیجه تعداد کسانی که تقاضای دریافت مجوز از اتحادیه را داشتند، افزایش یافت. وی می‌افزاید: «حذف بروکراسی‌های اداری و درگیر شدن افراد با روند دریافت گواهی ۱۸۶ از سازمان امور مالیاتی، موجب شد ناگهان اعطای مجوز به صاحبان کسب‌وکار اینترنتی بیش از ۳۰۰ درصد رشد پیدا کند. این امر نشان می‌دهد که سازمان امور مالیاتی می‌تواند با تعیین سازوکارهای ساده‌تر و درعین حال دقیق و قانونی، به تسهیل و افزایش تعداد کسب‌وکارهای اینترنتی کمک کند.»

۹۲ درصد کسب‌وکارهای اینترنتی واسطه‌اند

موضوع قیمت‌گذاری و نظارت بر فعالیت کسب‌وکارهای مجازی به‌ویژه در حال حاضر که به‌دلیل شیوع کرونا تمایل به خریدهای اینترنتی در خانواده‌ها افزایش یافته، موضوع بااهمیتی است که الفت‌نسب در این مورد می‌گوید: «بیش از ۹۲ درصد از کسب‌وکارهای آنلاین صرفاً واسطه هستند و محصول را از بازار تامین می‌کنند. به‌عبارت دیگر، صاحبان کسب‌وکارهای اینترنتی در قیمت‌گذاری کالایی که عرضه می‌کنند، نقشی ندارند. مضاف بر اینکه روال معمول در کسب‌وکارهای مجازی این‌گونه است که همیشه بتوانند برای جذب مشتری و جلب اعتماد افراد قیمت‌های ارائه‌شده به‌گونه‌ای باشد که قابل رقابت و متناسب با توان خریدار ارائه

گردشگری مجازی در کما

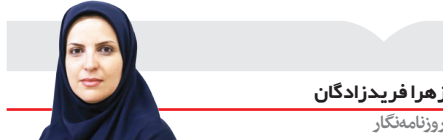
نظرسنجی‌ها و برآوردهای اولیه از وضعیت کسب‌وکارهای اینترنتی به‌دنبال شیوع کرونا در کشور نشان می‌دهد که میزان آسیب‌پذیری در این نوع کسب‌وکارها براساس حوزه فعالیت آنها متفاوت است. به‌طوری که بخش عمده‌ای از آنها با کاهش فروش و تقاضا و همچنین تعدیل تقاضا روبه‌رو بوده‌اند. در کسب‌وکارهایی که کاهش فروش و تقاضا را تجربه کرده‌اند، میزان آسیب‌پذیری به‌طور میانگین بیش از ۷۰ درصد برآورد می‌شود که بخش عمده آنها مربوط به حوزه خدمات گردشگری و سفر است. همچنین حوزه‌هایی که رونق را در این مدت تجربه کرده‌اند، به‌طور میانگین با افزایش حدود ۵۰ درصدی تقاضا روبه‌رو بوده‌اند که بیشتر شامل فروشگاه‌های اینترنتی و سوپرمارکت‌های آنلاین و خدمات رسانه‌ای و برگزاری رویدادهای آنلاین می‌شود. گردشگری در سراسر دنیا را باید نخستین کسب‌وکار آسیب‌دیده از کرونا دانست که چه در فضای مجازی و چه در فضای غیرمجازی با رکود شدید مواجه شده است، چراکه پس از توصیه‌های مکرر مسئولان مبنی بر ممنوعیت یا محدودیت رفت‌وآمد و سفر خارج از شهر، متقاضیان و مشتریان سایت‌ها و اپلیکیشن‌های خدمات سفر و گردشگری، به ناگهان ریزش کرد. نمونه بارز آن سامانه‌های علی‌بابا بود که از زمان شیوع کرونا تاکنون علاوه بر کاهش ۸۰ درصدی فروش، مجبور به تعدیل بیش از ۱۸۰ کارمند خود نیز شده است. اما در مقابل کسادی برخی حوزه‌های فعالیت کسب‌وکارهای اینترنتی در زمان شیوع کرونا، فروشگاه‌های اینترنتی شرایط به نسبت بهتری دارند، چراکه ماندن مردم در خانه و ترس از خرید حضوری خطر ابتلا به کرونا، باعث شده بسیاری از افراد خرید اینترنتی مایحتاج و اقلام موردنیاز خود را به خرید حضوری ترجیح دهند. سوپرمارکت‌های اینترنتی نیز از جمله فروشگاه‌هایی است که در این مدت نسبت به گذشته با افزایش تقاضا روبه‌رو بوده‌اند، هرچند به‌طور معمول هرساله در ایام خاصی از سال، شاهد افزایش تقاضا در این نوع فروشگاه‌ها هستیم و به همین دلیل نمی‌توان به‌طور قطع افزایش تقاضا در این بخش را ناشی از شیوع کرونا دانست. اما براساس برآوردهای اولیه از وضعیت فروش این فروشگاه‌ها، اغلب آنها افزایش ۵۰ درصدی تقاضا را در این مدت تجربه کرده‌اند.

سال ۹۵ تا پایان شهریورماه سال جاری، هزار و ۶۴۸ پروانه کسب برای آقایان و ۱۹۹ پروانه کسب برای بانوان صادر شده است. براین اساس ۵۸۹ درصد پروانه‌های کسب متعلق به کسب‌وکار آقایان و ۱۱ درصد متعلق به فعالیت و کسب‌وکار بانوان در فضای مجازی است.

پراکندگی کسب‌وکارهای اینترنتی در کشور

فعالیت در فضای مجازی و راه‌اندازی یک کسب‌وکار اینترنتی با توجه به رشد روزافزون فناوری و تکنولوژی، در حال افزایش است و حوزه‌های فعالیت نیز روزبه‌روز متنوع‌تر می‌شود. در حال حاضر بیش از هفت درصد از پروانه‌های صادرشده برای کسب‌وکارهای مجازی در حوزه خرده‌فروشی مواد غذایی بوده است. براساس آمار پراکندگی موضوعی پروانه‌های کسب، فروشگاه‌های بزرگ با ۱۸/۹ درصد از کل پروانه‌های صادرشده، بیشترین سهم را در فعالیت‌های مجازی دارند. پس از آن محصولات دیجیتال و لوازم برقی با ۱۱/۵ درصد از کل پروانه‌های صادرشده، دومین حوزه پرفعالیت مجازی است. جابه‌جایی هوشمند (حمل‌ونقل اینترنتی) نیز در این فرآیند ۹ درصد از پروانه‌های کسب صادرشده را به خود اختصاص داده است. فعالیت مجازی در حوزه تبلیغات، خدمات وب و فناوری، گردشگری، ابزارآلات، لوازم صنعتی و خدمات مربوط، آرایشی، بهداشتی و طبی، بازاریابی شبکه‌ای، تخفیف و حراجی آنلاین، خدمات هوشمند، ترجمه و آموزش، خودرو و لوازم یدکی، زیورآلات و طلا، سفارش آنلاین غذا، صنایع دستی و چوب، محصولات کشاورزی، مواد شیمیایی و صنایع وابسته نیز از دیگر حوزه‌های فعالیت در فضای مجازی است که طی پنج سال اخیر پروانه کسب فعالیت مجازی را دریافت کرده‌اند.

نکته قابل توجه در این راستا پراکندگی استانی پروانه‌های صادر شده است. در تهران بیش از ۹۰۰ پروانه کسب برای فعالیت در فضای مجازی صادر شده و در نتیجه تهران بیشترین سهم را در میان استان‌های کشور از صدور پروانه کسب‌وکار مجازی دارد. پس از آن به ترتیب در اصفهان ۱۳۵، البرز ۱۰۷، فارس ۹۹ و خراسان رضوی ۸۰ پروانه کسب‌وکار مجازی توسط اتحادیه کشوری صادر شده است. سیستان و بلوچستان نیز با کمترین میزان پروانه صادرشده (سه پروانه کسب) آخرین استانی است که در زمینه کسب‌وکارهای اینترنتی فعالیت می‌کند.

زهرا فریدزادگان

روشنامه‌نگار

از روزی که کسب‌وکارهای اینترنتی شروع به کار کردند، تصور عمومی بر این بود که تنها عده معدودی می‌توانند در این فضا فعالیت کنند و به فعالیت خود ادامه دهند. این در حالی است که موفقیت کسب‌وکارهای اینترنتی خیلی زودتر از آنچه تصور می‌شد، محقق شد و اقبال عمومی نیز فضای بهتری را برای ورود کسب‌وکارهای نوبه دنیای مجازی فراهم کرد. با شیوع کرونا در کشور و اعمال محدودیت‌ها و ضرورت رعایت پروتکل‌های بهداشتی کسب‌وکارهای سنتی با رکود شدیدی مواجه و صاحبان آن، تحت‌تأثیر اثرات شیوع کرونا، متحمل خسارت‌های اقتصادی شدند. از سوی دیگر اما، ضرورت تامین برخی مایحتاج زندگی در شرایط قرنطینه یا دریافت برخی خدمات موجب شد بازار کسب‌وکارهای اینترنتی مورد استقبال مردم قرار گیرد. این اتفاق تنها مختص به ایران نیست بلکه همه‌گیری جهانی شیوع کرونا مردم سراسر دنیا را به سمت استفاده از خدمات دیجیتال و اینترنتی سوق داده است. گزارش‌های جهانی نشان می‌دهد که در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۰، فناوری‌های نوین در جهان وارد عرصه جدیدی شده‌اند و در این میان کسب‌وکارهای اینترنتی بیشترین سود را از شیوع کرونا برده‌اند. همچنین طبق آمار فعالیت‌های تجاری صورت گرفته در سه ماهه نخست شیوع کرونا، انجام بیش از یک میلیارد خرید را در بیش از ۳۴ کشور نشان می‌دهد که این مساله از رشد انفجاری تجارت الکترونیک در سراسر جهان حکایت دارد. کارشناسان معتقدند که در سال جاری میلادی مسیر تجارت الکترونیک، پزشکی و دورکاری با تغییرات شگرفی روبه‌رو شده است و شیوع بیماری کرونا سبب شده صنعت تجارت الکترونیک در جهان پنج سال زودتر از موعد رشد کند. با توجه به رشد کسب‌وکارهای اینترنتی در سراسر جهان، باید دید ایران به‌عنوان یکی از کشورهای درگیر با کرونا چه روندی را در تجارت الکترونیک طی مدت اخیر طی کرده است.

آمارها چه می‌گویند؟

در سال ۹۶ و به‌دنبال افزایش روزافزون کسب‌وکارهای اینترنتی و در راستای تحقق ماده ۸۷ قانون نظام صنفی و تاکید بر تشکیل اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی، این اتحادیه با هدف حمایت از این نوع از کسب‌وکارها و تسهیل و سرعت بخشی به رشد و توسعه کسب‌وکارها شکل گرفت و فعالیت خود را آغاز کرد. از آنجا که فضای مجازی و فعالیت در آن، همواره فضای مناسبی برای کلاهبرداری افراد سودجو فراهم می‌کند، لذا برای جلوگیری از هر نوع سوءاستفاده و همچنین کسب اعتماد و جلب رضایت مردم، صاحبان کسب‌وکارهای اینترنتی باید مجوزهایی را برای فعالیت خود در فضای مجازی از مراکز ذی صلاح اخذ کنند. متقاضیان راه‌اندازی کسب‌وکارهای اینترنتی پس از طی مراحل مختلف و ارائه مدارک لازم، در سامانه «ایمناد» باید تقاضای خود را ثبت کنند. در نهایت و پس از بررسی کارشناسان مربوطه و صحت‌گذاری و تایید مدارک، نماد الکترونیکی فعالیت در فضای مجازی همراه با پروانه کسب صادر می‌شود. براساس آمار ارائه‌شده از سوی اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی، از ابتدای فعالیت این اتحادیه تا پایان شهریورماه سال جاری هزار و ۸۴۷ پروانه کسب از طرف اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی صادر شده است. طبق این آمار در سال ۹۵ معادل ۲۲۳ پروانه کسب صادر شده که این رقم در ۶ ماه سال جاری با افزایش بیش از ۹۸ درصدی به ۴۲۸ پروانه کسب رسیده است. به‌عبارت دیگر تنها در نیمه‌ای از سال ۹۹ بیش از دو برابر کل سال ۹۵ پروانه فعالیت برای کسب‌وکار در فضای مجازی صادر شده است. از تعداد کل پروانه‌های صادرشده از

ضرورت راه‌اندازی رشته سیاست‌گذاری اجتماعی در دانشگاه‌ها

حداًعادل در جلسه ۱۸۷ شورای تحول و ارتقای علوم انسانی شورای عالی انقلاب فرهنگی با بیان اینکه سامان یافتن و نهادینه شدن ارتباط بین حوزه و دانشگاه بسیار ضروری است و باید تقویت شود، اظهار کرد: «ارتباط بین حوزه و دانشگاه یکی از ثمرات انقلاب اسلامی است.» وی با بیان اینکه ایجاد رشته سیاست‌گذاری اجتماعی بسیار مفید و لازم است، گفت: «هرکسی که دستي در حکومت و سیاست داشته باشد برای اداره امور مملکت با واقعیتی به نام جامعه و اجتماع و علم حقوق مواجه است که علم حقوق روابط اجتماعی را تنظیم می‌کند و جامعه‌شناسی ماهیت اجتماع را بیان می‌کند.» رئیس شورای تحول و ارتقای علوم انسانی افزود: «در دهه‌های اخیر در تمام استانداردی‌ها یک شورای اجتماعی به‌وجود آمده است که اعضای مختلفی در آنجا عضو هستند و مسائل اجتماعی استان‌ها در این شورا بررسی می‌شود، همچنین در وزارت کشور هم یک معاونت اجتماعی وجود دارد که ناظر به همین مسائل اجتماعی کشور و استان‌هاست.» عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی ادامه داد: «در نگاه کلان اجتماعی وجود افرادی که توانایی سیاست‌گذاری و حل مسائل اجتماعی را داشته باشند در کنار تصمیم‌گیرندگان، استانداران، فرمانداران ووزارتخانه‌ها ضروری است. تناسب این رشته با دوره کارشناسی محل تردید است و عنوان سیاست‌گذاری اجتماعی برای دوره کارشناسی مناسب نیست، به‌دلیل اینکه فارغ‌التحصیل این رشته قطعاً تجربه اظهارنظر در مسائل کلان اجتماعی را ندارد.» حداًعادل پیشنهاد داد: «این برنامه باید برای دوره کارشناسی ارشد باشد و برای دوره کارشناسی مناسب نیست و دوم اینکه از ابتدا در این رشته به‌صورت کارشناسی ارشد پیوسته دانشجو گرفته شود.»

تکمیل ظرفیت موسسات غیرانتفاعی در بهمن ماه صورت می‌گیرد

علی آهون‌منش در گفت‌وگو با آنا، درباره برگزاری تکمیل ظرفیت در دوره کارشناسی ارشد اظهار کرد: «متأسفانه تاکنون شورای سنجش و پذیرش درباره موسسات غیرانتفاعی تصمیمی نگرفته است، به‌نظر می‌رسد که به‌دلیل شیوع ویروس کرونا برگزاری جلسات به‌تعویق افتاده است.» وی افزود: «اما شورای سنجش و پذیرش ظرفیت‌های خالی مانده موسسات غیرانتفاعی را دریافت کرده است، احتمالاً مجوز تکمیل ظرفیت در نیمسال آینده تحصیلی اعطا شود.» رئیس اتحادیه موسسات غیرانتفاعی در پاسخ به اینکه به دانشگاه پیام‌نور اجازه برگزاری آزمون فراگیر داده شده که از این طریق می‌تواند بخشی از ظرفیت خالی مانده را تکمیل کند، بیان کرد: «متأسفانه وزارت علوم این اجازه را به دانشگاه پیام‌نور داده ولی به موسسات غیرانتفاعی نداده، در صورتی که بسیاری از صندلی‌های موسسات خالی مانده است.»

ثبت‌نام آزمون دکتری ۱۴۰۰ امروز به پایان می‌رسد

فاطمه زرین‌آمیزی در گفت‌وگو با آنا اظهار کرد: «ثبت‌نام در آزمون دوره دکتری سال ۱۴۰۰ امروز یکشنبه ۹ آذرماه به پایان می‌رسد. علاقه‌مندان برای ثبت‌نام می‌توانند به سایت سازمان سنجش آموزش کشور مراجعه کنند.» سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور اعلام کرد: «تاکنون ۵۹ هزار و ۲۵۷ نفر در این آزمون ثبت‌نام کرده‌اند.» زرین‌آمیزی ادامه داد: «آزمون دوره دکتری در روز جمعه ۱۵ اسفندماه برگزار می‌شود و کارت ورود به جلسه این آزمون از ۱۲ اسفندماه در اختیار داوطلبان قرار می‌گیرد.» وی درباره ثبت‌نام در آزمون کارشناسی ارشد فراگیر دانشگاه پیام‌نور گفت: «مهلت ثبت‌نام در این آزمون روز ۱۲ آذرماه به پایان می‌رسد. علاقه‌مندان از طریق سایت سازمان سنجش آموزش کشور ثبت‌نام کنند. تاکنون ۱۲ هزار و ۶۱۶ نفر ثبت‌نام کرده‌اند.»

